

РЕЦЕНЗИЯ

на трудовете на доц. д-р Борис Филипов Манов – единствен участник в конкурса за академичната длъжност “Професор” по... , обявен от ЮЗУ “Н. Рилски” в ДВ брой 59 ст 29.07.2016 г. в професионално направление 3.3. Политически науки, Научна специалност : Политология (История на политическите учения и теория на политиката)

Рецензент: Проф. Петко Димитров Ганчев – доктор на философските и доктор на политологичните науки, преподавател в МВБУ – София/Ботевград

Още в началото на своята рецензия на трудовете на доц. д-р по философия Борис Филипов Манов, единствен участник в конкурса за професор обявен от ръководството на ЮЗУ “Н. Рилски”, заявявам, че без да имам каквато и да е свързаност по интереси, го познавам вече повече от три десетилетия и познавам добре неговото развитие като учен и преподавател по философия и политология. Фактът, че познавам неговите научни трудове и преподавателската му работа ми даваше основание още преди обявяването на конкурса да смятам, че в негово лице ЮЗУ “Неофит Рилски” ще има един достоен професор. След новия прочит на приложените научни трудове и справка за широкия кръг от дейности в областта на науката и преподавателската дейност в съответствие с изискванията на Закона мога категорично да потвърдя своята оценка.

Без да повтарям приложените сведения от Професионалната му Автобиография искам само да отбележа, че роденият през ноември 1954 г. Борис Филипов Манов, завършва специалност философия през 1979 г. и защитава дисертация за кандидат/доктор по философия през 1988 г. 1991/1992 г. той вече е доцент във ВСУ “Л.Каравелов”. От 2000 г. доц. Борис Манов е на работа в ЮЗУ “Н.Рилски” като доцент, от който период до края на 2015 г. са подготвените и представени в конкурса публикации и сведения за цялата група други дейности – участие в лекционни курсове, подготовка на докторанти и дипломанти, участие в научни проекти, в национални и международни конференции и семинари, участие в научни журита и подготовка на рецензии, участие в Комисии на НАОА и т.н.

Като отчитам всичко това, което според мен е достатъчно за професионалната и публична дейност на един учен-преподавател участник в конкурс за професор акцентирам оценката си в предложената рецензия върху характера, мащабността и нивото на научния анализ в предложените за конкурса трудове. А те са: 2 монографии, едната от които на руски език, издадена в Германия; 1 учебно пособие – Антология с встъпителна студия от автора; две обособени части (раздел и глава) в колективна монография,

едната от които на английски език; 1 студия и 18 статии на български, руски и английски езици, публикувани в страната и чужбина – Русия, Сърбия, Полша, Казахстан. Определено, като количество и представителност, едно значимо научно творческо дело!

Като качество?

Първата и най-обща оценка, която се формира след новия ми прочит на трудовете на доц. д-р Борис Манов е, че в потока от политологична литература – монографични изследвания, учебни пособия и статии той е успял да заяви своето авторитетно присъствие и собствено име на учен, който не просто разработва едни или други въпроси на политологията и не просто разказва историята на политическите учения и доктрини, а прави това в съответствие с избраната от него методология на парадигмално-доктриналния подход и в това отношение той за мен е един достоен последовател на големите мислители-философи в човешката история, които са разработвали различни въпроси на политиката и са създали велики политически доктрини. В това отношение доц. д-р Борис Манов разработва философията на политиката или политическата философия. Този подход за мен е особено евристичен, защото той е единствено правилния към такъв феномен какъвто е политиката и единствено справедливия към обектите на неговите изследвания – философи, създали едни или други политически теории и доктрини. За съжаление всичко това е стояло и стои страшно далече от вниманието на действащите политици, които като гъсеници пълзят по листата на политическите реалии, без да видят нито дървото, нито гората, нито природата и космоса, за което са говорили тези великани на духа от Платон и Аристотел до В.Вернадски, Е.Фром, Л. Гумильов и т.н. до днес.

Едва ли е необходимо да изброявам огромното количество литература, литературни източници, както от самите класици, така и от различните интерпретатори и анализатори от тяхната епоха до днес, върху които се опират неговите изследвания в монографиите и статиите.

Какви по-конкретно теоретични постижения в трудовете на доц д-р Борис Манов могат да бъдат посочени и високо оценени?

1. Безспорно, високо трябва да бъде оценен приложения от него в неговата монография “Парадигми и доктрини в европейската политическа мисъл. Теория и история на политологичната историография”, УС “Неофит Рилски”, Благоевград, 2014, 371 с. парадигмално-доктринален подход, в съответствие с който той разкрива вътрешната логика, системно-епохалното “ставане” на политическите доктрини и теории. При този методологичен подход парадигмите се разглеждат като своеобразни духовни матрици, в чиито подвижни граници във времето и пространството зреят и се имплантират в публичната култура на обществата едни или други политически теории и доктрини, които в една или друга степен се реализират или просто временно заглъхват съобразно готовността,

зрелостта или незрелостта на обществото да ги разбере и приложи. Това “портретиране” на политическите доктрини и теории позволява да се види дълбоката им същност. Нещо повече, този модел позволява да се “прочетат” отново класиците и да се види от гледна точка на по-късната епоха какво не е забелязано от съвременниците и оценена по достойнство евристичността на мисълта и идеите на един или друг гений. В този смисъл формалните преходи не са просто прекъснато течение на времето, а временни загуби на релефността на класическите политически доктрини и теории от предната епоха, които могат отново да бъдат актуализирани в новите исторически условия.

2. Без да е заявил експлицитно, че историята на човечеството е многолинеен процес, но с утвърждаването на трите големи парадигмални матрици, в които се реализират различни политически решения: космологично-теологична, социално –хуманистична и космологично-хуманистична (ноосферична) доц. д-р Борис Манов показва, че във всяка епоха по същество пред човечеството стоят различни варианти и то трябва да направи своя избор. Предложената от него структура на парадигмално-доктриналните системи на историята на политическата мисъл на Европа от Платон и Демокрит до Е.Фром и К. Попър му е позволила сравнително по-цялостно да представи диалектичната логика на нейното ставане. В качеството си на субект-творец изследовател доц. д-р Борис Манов е избрал не само своите обекти –политическите доктрини на знакови фигури на европейската философска и политическа мисъл, но образованийт и мислещ читател на това изследване не може да не забележи как самият автор се е развивал и обогатявал прилагайки този историософски херменевтичен модел. Разбира се, тук могат да бъдат предявени претенции, че в тази историческа система отсъстват някои имена и възгледи, но авторът не се е стремил да прави пълна история, нито компендиум на всички специфични интерпретации или деформации на едни или други класически политически възгледи, определящи дадена политическа доктрина. Факт е, че за всяка от тези парадигмални системи може да се направят огромни монографични изследвания.

3. Ако в първата монография доц.д-р Борис Манов прилага своя нетрадиционен парадигмално-доктринален подход при анализа на големите знакови фигури на европейската политическа мисъл и показва неговия евристичен и херменевтичен заряд, то във втората монография “Евразийство в България (Научно-исторически анализ), Саарбрюкен, Германия, Palmarium Academic Publishing, 2014, 148 с., той изследва исторически и теоретико-методологически една възхождаща политическа доктрина, която се ражда като политическа идея и романтичен проект в България – София преди 95 години и която след десетилетия на бавно натрупване на нови идеи и енергия, възплъщавайки се в духа на времето след края на Студената война (1991) започна своето практическо реализиране

като политически проект през последните няколко години. И веднага трябва да се оцени високо не само усета на доц.д-р Борис Манов за възраждането и укрепването на идеите и методологическия заряд на политическата доктрина на евразийството, но и гражданската смелост на учения да направи това изследване във време, когато доминиращата политическа парадигма, поради чисто идеологически и невежествени причини да игнорира не просто тази политическа доктрина, но и методологическия ѝ подход и заряд, признаващ многообразието на човешката история от древността до днес и стимулираш обективните научни изследвания .

Бидейки една от многото проблемни области на моите научни изследвания темата за евразийството аз не мога да не подчертая, че в тази монография на руски език доц.д-р Борис Манов е показал много добре историята на раждането на тази идея в София-България, но и нейния генезис, разгръщане, обогатяване с нови моменти и превръщането ѝ днес от идея в цялостна политическа доктрина, която започна своята практическа реализация като политически проект, както и българското ѝ развитие днес.

4. Високо трябва да се оценят изведените и анализирани от доц. д-р Борис Манов основни, водещи идеи на класическите евразийци - княз Н.С. Трубецкой, граф. П.Н. Савицкий, граф П.П. Флоровский, Г.В. Вернадский и др. за полицентризма на човешката история, за факторите формирали “континента Евразия” като система от географски, ландшафтни, исторически, политически, икономически, етническите субстрати, религиозни и морални характеристики различни от тези на Западна Европа и от същинска Азия. В този план трябва да се подчертае и вярното и дълбоко промислено представяне на новото, което прибавя в системата на евразийската теория и доктрина “последният велик евразиец” Л.Н. Гумилев – в теорията на етногенеза, пасионарността и системообразуващата роля на православието.

5. Доц. д-р Борис Манов макар и пестеливо, но обективно и точно е показал ролята на идеите на евразийството в България през 20-40- те години на XX век в работите на много български учени- П. Мутафчиев, Я. Янев, Н. Шейтанов, Б. Йоцов, К. Гълъбов и др. , а също така възраждането на тези идеи в България в работите на такива автори като Д. Григорова, Е. Гиндев, П. Ганчев, О.Загорев и др. както и критическите позиции на Ат. Стаматов, Й. Люцканов и др. За автора на тази рецензия бе от особено значение да се отбележи, че той практически се включи преди години в процеса на раждането на Евразийския икономически съюз като реален политически проект, което за съжаление не е отчетено в тази монография.

6. Добра оценка заслужава подготвената и работеща вече като учебно пособие Антология-“Класически политически доктрини. Авторы и идеи”, УИ, “Н.Рилски”, 2010, в която доц. д-р Борис Манов във Въведението е заявил своя методически подход, с помощта на който той разкрива

авторовите текстове като документи, представящи духа на историческата епоха, в която са създадени.

7. Освен двете монографии с фундаментален характер на разглежданите проблеми доц. д-р Борис Манов има още една студия и участие с глави в колективни монографии и цяла серия статии. Тези по-малки по обем публикации са както продължение на неговите главни направления на научно-изследователската му дейност, така и фрагменти в други проблемни изследвания или просто фрагменти, чрез които авторът не просто отдава дан на определени знакови мислители за определена епоха относително по-малко познати на българския читател или пък “прочетени” в контекста на съвременната епоха. С риска да изпусна нещо от движенията на изследователските интереси и публикации на доц. д-р Борис Манов смятам, че тези публикации могат да се групират относително в шест такива по-големи или по-малки блока, а именно: а) разгръщане на методологията на парадигмално-доктриналния подход като преодоляване на доминиращия в политологията емпиричен подход, а също приложението на този подход в самия педагогически процес като пропевдевтичен подход; б) изследвания на философските, философско-политологичните и политически възгледи в тяхната еволюция на Аврелий Августин, Освалд Шпенглер, Бенедето Кроче, Хосе Ортега и Гасет и Е. Фром; в) изследване на възгледите и тяхното място и роля в създаването на евразийската доктрина на Николай Трубецкой и Л. Гумилев; г) изследвания на позицията на християнската православна религия по въпросите на феминизма, политическите реалии и бизнеса; д) изследване на въпросите на сигурността в информационната и комуникационна епоха; е) изследване на политическия и другите форми на социалния мениджмънт.

И така:

а) В статиите: “Рефлексивният подход в политологичната историография - алтернативи и перспективи “ в “Политологията пред глобалните и националните предизвикателства в началото на XXI век”, София, 2016, с 66-77 и в *Paradigmatic doctrinal Method in the Education on History of Political Ideas*, in “*Knowledge: International Journal Scientific and Applicative Papers*, № 10/1/ 2015 (391-396 p) се изследва и задълбочава парадигмално-доктриналния подход, с който се преодоляват недостатъците на доминиращия в политологията емпиричен подход и в същото време се обогатява философски-методологичния и концептуален подходи в политологията. При това във втората статия се акцентира върху “пропевдевтичния”, педагогически аспект на неговото приложение.

б) В цяла група статии, посочени не хронологически “Доктрината на Августин Блажен за двата града и политическото устройство на обществото”, сп. Философски алтернативи, №2/2012, с. 58-73; “Препрочитайки Шпенглер: Залязва ли съвременния Запад?” в “Диалогът Изток- Запад: многопосочност на прочитите”, 2015, с. 189-198;

“Политическата либерална философия на Бенедето Кроче “ , в Годишник на Катедрите “Философски и политически науки”(2), 2012, с. 102-135; On the known –unknown Croce or on the Reception of the Philosophical und Political Work of the Croce in Bulgaria., Rivista di Storia de lla filosofia, №3, p.384-403 (на англ. език); “Хосе Ортега и Гасет и Бенедето Кроче – “рицарите на южния либерализъм на XX век”, Nota Bene, №25/2013; и “Традът на битието или политическият утопизъм на Е. Фром, Nota Bene, №15 – доц. д-р Борис Манов не само показва високите си теоретични умения да разкрие главното в политическите философии на посочените големи имена в сложни драматични периоди на духовната история на човечеството и на народите от ранното Средновековие до наши дни, но и да разкрие връзката между философските и политическите им възгледи, еволюцията на тези възгледи и съвременното им прочитане и звучене, което може да помогне за търсене на решения днес в условията на непрекъснато върхлитащи рискови фактори върху човешката цивилизация.

в) В “Евразийският проект като модел за устойчиво развитие и неговата интерпретация в България, в Inovative behavior, entrepreneurship and sustainable development, Sofia, 2014, 116-136 с. и “Применение евразийской политической методологии к проблемам современной эпохи, Век науки и образования, № № 12-14, Астана, Казахстан, 2012, с. 144-155 се отчита както ролята на водещите евразийци Н. Трубецкой и Л. Гумильов в разработване на основните методологически принципи и категории на евразийската теория, но и се показват нейните евристични възможности в анализа на въпроси на нашето време, когато в условията на настъпващите като цунами противоречиви процеси на глобализацията е необходимо всяка страна да се обърне към себе си, за да постигне и съхрани своята културна и национална идентичност.

г) В студията на англ. език “Christian orthodoxy and Political Equality for women”, in Feminism, red. Marezewska –Rytko, M.D. Mai, M., Pomaranski, Wydawnietwo Uniwersytetu Marii Curie-Sklodowskiye, Lublin, 2015, p. 355-365 и “Православието и духът на съвременния български капитализъм”, в Н. Богомилва, сб. Балканската културна матрица и Европейският проект , София, 2007, с. 87-99 се авализара позицията и възможностите на православната християнска църква изобщо и в България конкретно да намери решения на два сравнително различни въпроса – за отношението към жената в този “мъжки свят” и към проблемите на бизнеса в условията на дълбока криза от налагането на реалиите на един криминален капитализъм в съответствие с идеологията на неолиберализма. И в двата проблемни кръга доц. д-р Борис Манов сочи както безплодността на политиката на съвременната православна църква ,така също и възможностите тя да заяви една по-активна и хуманистична позиция в съответствие със своя потенциал и традиции на морален стожер на хуманизма в трудни времена за българското общество и за човечеството.

д) В последните две групи статии, посветени на различни аспекти на националната сигурност и специално на информационната и киберсигурност и на социалния и политическия мениджмънт доц д-р Борис Манов демонстрира не само дълбокото познаване на историята на политическите учения и техните философски методологии и уменията да актуализира в съвременността техните неразкрити до край потенци в предишните епохи, но и да анализира съвършено нови за човечеството и конкретно за българското общество проблеми на информационната и комуникационна сигурност, на киберсигурността като нови моменти на националната сигурност, а така също да покаже спецификата на политическия мениджмънт в системата на социалното управление, сравнявайки неговите специфични характеристики с тези на административния, социалния и бизнес мениджмънт. И тук той е успял да посочи неразвити и неразгърнати възможности за рационализиране и повишаване ефективността на този тип мениджмънт.

В заключение, казаното най-общо за трудовете на доц. д-р Борис Филипов Манов, които в електронния вариант в пределно дребен шрифт са близо 1000 страници, в тези 7 страници рецензия, ми дават категоричното основание да смятам, че в съответствие с изискваните от закона количествени показатели в единство с високото теоретично ниво на реализация на тези трудове техният автор може и следва да бъде утвърден за академичната длъжност “професор” по номенклатурата на обявения конкурс от ЮЗУ “Неофит рилски” –Благоевград, за което пледирам моите колеги от Научното жури да ме подкрепят без колебание! Защото, както заявих и в началото на своята рецензия, в лицето на проф. д-р Борис Филипов Манов ЮЗУ “Неофит Рилски” –Благоевград ще има един достоен професор!

Подпис:

(Проф. дфн., дпн. Петко Ганчев)

26.10.2016 г., София